

Kvaliteta života u Europi: razvojna kretanja u razdoblju 2003. – 2012.

Izvršni sažetak

Uvod

Europsko istraživanje o kvaliteti života (EQLS) ispituje višedimenzijnska područja kvalitete života s fokusom na svakodnevni život (poput odnosa s obitelji i prijateljima) te na pitanja od važnosti za javnu politiku (poput stambenog pitanja i socijalnih napetosti). Gospodarski čimbenici, poput mogućnosti pokrivanja osnovnih troškova, materijalne oskudice i ekonomskog statusa, također imaju važan utjecaj na kvalitetu života. Eurofound je dosad proveo tri Europska istraživanja o kvaliteti života – 2003., 2007. i 2011. godine, a usporedba rezultata tijekom vremena može pružiti dokaze o razvojnim kretanjima i promjenama, konvergenciji ili stabilnosti u državama članicama EU-a i između njih.

U ovom izvješću istražuju se obrasci stabilnosti ili promjena u zadnjem desetljeću u pogledu kvalitete života stanovništva EU-a u dobi od 18 godina i onih starije dobi. Osobita pozornost posvećena je razlikama diljem različitih grupacija zemalja, grupiranih na osnovi razdoblja pristupanja EU-u (prije ili poslije 2004.), utjecaju gospodarske krize i vrstama sustava socijalne skrbi. Posebna pozornost posvećena je i situacijama osoba koje su se našle u ranjivim situacijama: osobama s niskim prihodima, starijim osobama u skupni EU12, samohranim roditeljima i dugotrajno nezaposlenima.

Politički kontekst

Mnogi utjecaji na kvalitetu života imaju i nacionalnu i transnacionalnu dimenziju. Kvaliteta života temelji se na blagostanju pojedinca te na socijalnoj koheziji društava. Prilikom pokretanja Paketa mjera za socijalno ulaganje za 2013. godinu, Europska komisija pozvala je države članice da daju prednost socijalnom ulaganju te da unaprijede svoje sustave socijalne skrbi kao odgovor na znatne izazove – visoke razine financijskih teškoća, rastuće siromaštvo i sve veću socijalnu isključenost te rekordne razine nezaposlenosti (osobito među mlađom populacijom). Ovo produbljuje postojeće izazove starenja stanovništva i smanjenja broja radno sposobnog stanovništva.

U sljedećih nekoliko godina jedan od ciljeva strategije Europa 2020., kao i povezanih Paketa mjera za zapošljavanje i Paketa mjera za socijalno ulaganje, jest pronaći rješenja za probleme uzrokovane gospodarskom krizom i posljedičnim društvenim utjecajima. Važno je utvrditi kakve su učinke kriza i, posljedično, smanjenje nacionalnih proračuna imali na subjektivnu kvalitetu života te kvalitetu društva. Još jedno važno pitanje jest konvergencija, odnosno smanjivanje razlika između zemalja EU-a i njihovih regija te smanjivanje nejednakosti između privilegiranih i nepriviligiranih skupina u društvu.

Osnovni pokazatelji

Subjektivno je blagostanje, u cjelini, bilo stabilno u EU-u u posljednjem desetljeću. U državama članicama s najnižim stopama u 2003. godini blagostanje se povećalo, dok većina ostalih država članica ima manje-više stabilne stope. Glavna iznimka jest Grčka u kojoj se gospodarska kriza povezuje sa znatnim padom stope zadovoljstva životom i indeksa sreće između 2007. i 2011. godine.

U većini slučajeva, zemlje s višim stopama zadovoljstva životom u 2007. bilježe smanjenje zadovoljstva u 2011., dok su zemlje s nižim stopama u 2007. uglavnom bilježile povećanje te stope u 2011. Indeks sreće pao je u većini zemalja između 2007. i 2011. godine. U ovom razdoblju recesije najniže stope subjektivnog blagostanja zabilježene su kod nezaposlenih, osobito onih dugotrajno nezaposlenih i osoba koje nisu radno sposobne.

U Europi raste broj kućanstava koja imaju financijskih problema, a povećao se i broj onih koji imaju problema s pokrivanjem osnovnih troškova, osobito među osobama iz najnižeg kvartila dohotka. Rastu razlike u subjektivnom blagostanju između kvartila dohodaka.

Osobe u dobi od 50 – 64 godine imaju relativno nisku stopu životnog zadovoljstva i sreće, a raste i razlika u stopi između ove skupine i ostalih dobnih skupina.

Stopa zadovoljstva obiteljskim životom i stopa zadovoljstva društvenim životom ostale su visoke i prilično stabilne između 2003. i 2011. godine. U pogledu ravnoteže između posla i privatnog života, stopa zabilježenog osjećaja premorenosti nakon posla za obavljanje bilo kakvih kućanskih poslova kod zaposlenih vratila se 2011. na razinu iz 2003. nakon pada u 2007., dok je udio onih koji tvrde da imaju teškoće u obavljanju obiteljskih obveza bio stabilan. Neznatno se povećao udio onih koji imaju problema s koncentracijom na poslu zbog obiteljskih obveza.

U zastoju je dugotrajan trend povećanja stambenog vlasništva. Međutim možda je veće davanje pozornosti životnim uvjetima u okviru politika od 2007. doprinijelo poboljšanju ili barem održavanju životnih uvjeta (u pogledu stanovanja i okoliša) kod većine ranjivih skupina usprkos gospodarskoj krizi.

Zadovoljstvo zdravljem smanjilo se između 2003. i 2011. godine, osobito kod osoba iz najnižeg kvartila dohotka. Zadovoljstvo zdravljem povećalo se u državama članicama iz srednje i istočne Europe, no i dalje je znatno niže od razine u ostatku EU-a.

Zadovoljstvo obrazovanjem ostalo je stabilno. Percepcija kvalitete zdravstvene skrbi, obrazovanja i dječje skrbi ostala je relativno nepromijenjena. Percepcija kvalitete javnog prijevoza bilježi rast, no percepcija kvalitete mirovinskog sustava bilježi pad.

Prosječne stope povjerenja u druge ljude bilježe pad između 2003. i 2011. godine, a još je veći pad zabilježen u pogledu povjerenja u institucije. Međutim čini se da dolazi do smanjenja zabilježenih napetosti između društvenih skupina u EU-u, s iznimkom skupine zemalja EU12 gdje postoji percepcija da su se povećale napetosti između rasnih i etničkih skupina između 2007. i 2011. godine nakon što su se bile smanjile između 2003. i 2007. Percepcija o postojanju napetosti između bogatih i siromašnih povećala se između 2007. i 2011. Promjene u kvaliteti života povezane su s povjerenjem u ljude i percepcijom socijalnih napetosti: veće povjerenje u ljude podudara se s boljom kvalitetom života, dok je povećanje percepcije o postojanju socijalnih napetosti u suodnosu sa smanjenom kvalitetom života.

Političke smjernice

- Premda stopa zadovoljstva životom i indeks sreće bilježe rast u zemljama koje su imale najniže stope 2003. godine, i dalje su te stope u zaostatku u odnosu na ostatak EU-a. Kako bi se riješio ovaj problem, potrebne su politike kohezije te ulaganja u socijalne politike.

- Mali pad stope zadovoljstva životom i indeksa sreće u skupini EU15 odraz je gospodarskog pada. Ondje gdje su ograničile financijska sredstva, vlade moraju pronaći druge načine za pružanje potpore osobama u teškim situacijama, na primjer putem razvoja struktura za pružanje pomoći te pomoći u vidu upravljanja dugom.
- Radnici su također pod pritiskom zbog gospodarske krize. Neposustajanje krize može dovesti do povećanja preopterećenja i stoga bi poslodavci trebali pridavati veću pozornost ravnoteži između rada i privatnog života.
- Radnici starije dobi koji izgube posao izloženi su visokom riziku od dugotrajne nezaposlenosti. Osim toga, gubitak zaposlenja kod osoba starije dobi može biti popraćen povećanjem zdravstvenih problema. Kako bi radnike što dulje održavali gospodarski aktivnima, nacionalne vlade i socijalni partneri trebaju formulirati mjere za dobnu upravljanje iz perspektive cijelog radnog vijeka.
- Zabrinjava pad povjerenja u javne institucije, osobito u skupini EU15, dok je povjerenje u te institucije još uvijek nisko u skupini EU12. Stoga je važno nastaviti ulagati u institucionalne kapacitete i na nacionalnoj razini i na razini EU-a. Istodobno vlade trebaju rješavati problem očekivanja u pogledu toga što javne institucije mogu i što ne mogu činiti.
- Došlo je do povećanja zabilježenih napetosti između rasnih i etničkih skupina, osobito u nekim državama članicama iz skupine EU12, no, općenito, razina zabilježenih napetosti niža je nego u skupini EU15. Prilikom razvoja i provedbe politika socijalne kohezije potrebno je voditi računa o razlikama u obrascima imigracije i unutrašnjoj etničkoj raznolikosti.
- Analiza pokazuje da postoji potreba za aktivnijim pristupom u pogledu socijalne zaštite. U razdoblju recesije niži prihodi domaćinstva imaju dodatno negativan utjecaj na kvalitetu života. Nacionalne politike i politike EU-a trebaju se usredotočiti na preventivne mjere koje bi građanima pomogle da se pripreme na razdoblja nezaposlenosti, kao što su poticanje štednje, promicanje cjeloživotnog učenja radi veće zapošljivosti i pružanje potpore u traženju zaposlenja.

Dodatne informacije

Izvešće „Kvaliteta života u Europi: razvojna kretanja u razdoblju 2003.–2012.“ možete pronaći na internetskoj stranici: <http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef1364.htm>

Za više informacija obratite se voditelju odjela Robertu Andersonu na adresi: dst@eurofound.europa.eu